

FAGOPPGAVE

Tema: Den profesjonelle førskolelærer

Toddlernes motoriske aktivitet

Utarbeidet av:

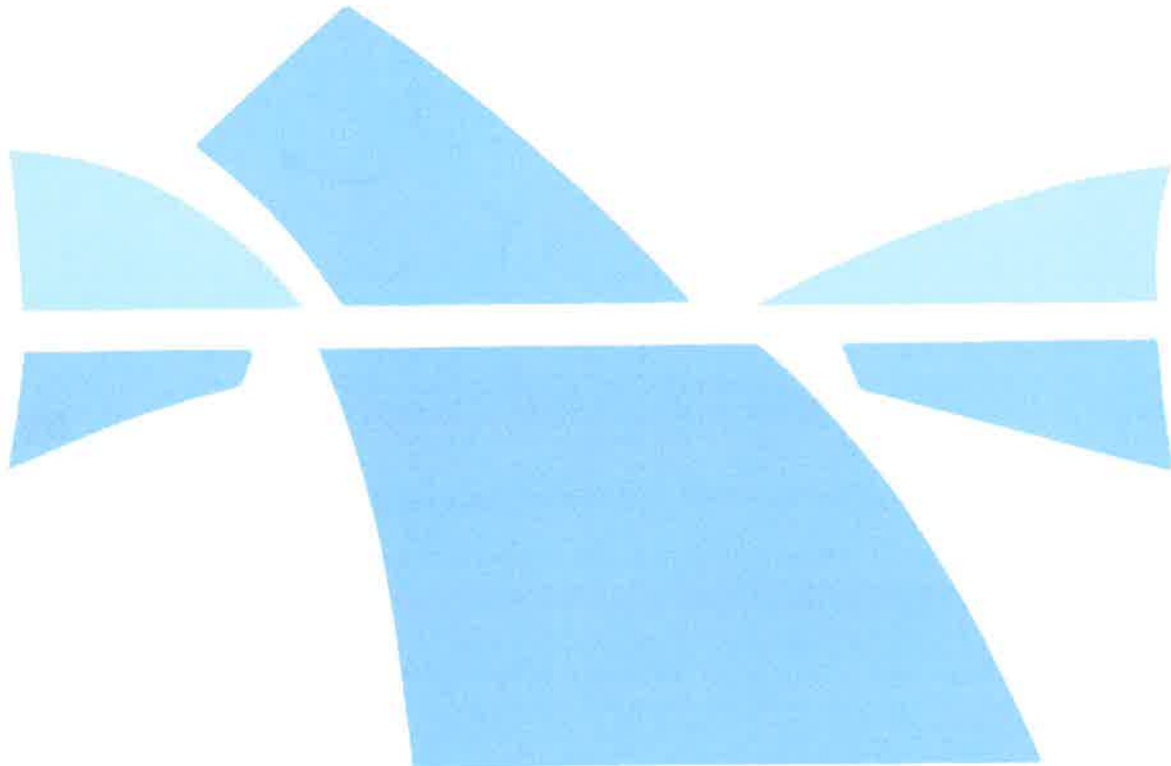
Trine Almark

Studium:

Førskolelærerutdanning, deltid, kull 2008, Mysen

Innlevert:

Høst 2011

FORORD

I arbeidet med denne rapporten har jeg fått hjelp av mange andre mennesker, og jeg vil benytte denne anledning til å takke dem.

Først og fremst vil jeg takke min veileder og pedagogikklærer Sølvi Thuv som har kommet med raske og gode tilbakemeldinger. Dette har hjulpet meg slik at jeg har kunnet jobbe videre med rapporten. Jeg vil også takke de som har stilt opp som informanter til intervjuene mine, uten dere hadde jeg ikke kunnet skrive rapporten. Jeg vil også rette en stor takk til mine medstudenter som har kommet med råd og hørt på alle mine frustrasjoner. Dere har inspirert og motivert meg gjennom hele arbeidet med denne rapporten. Takk til min styrer som har stilt opp som veileder og kommet med gode spørsmål og råd når jeg har stått fast. Til slutt vil jeg takke Aino Karlsen som har lånt meg sin bacheloroppgave til inspirasjon og hjelp til å finne litteratur.

Tusen takk til dere alle.

Innholdsfortegnelse

FORORD	1
1 INNLEDNING	4
1.1 Min førforståelse.....	4
1.2 Presentasjon av eget faglig ståsted.....	5
1.3 Problemstilling.....	5
1.4 Avklaring av sentrale begreper i problemstillingen.....	6
Toddlere.....	6
Motorisk aktivitet	6
1.5 Formålet med oppgaven.....	7
2 Perspektiv – rammeplanen og litteratur om det fysiske miljøet i barnehagen.....	7
2.1 Hva sier Rammeplanen om det fysiske miljøet i barnehagen?.....	7
2.2 Tilrettelegging for motorisk utvikling	8
2.3 Tilrettelegging inne i barnehagen med tanke på det fysiske miljøet	9
2.4 Uterommet i barnehagen.....	9
2.5 Ut på tur med toddlerne	10
3 Metode.....	11
3.1 Intervju.....	11
3.2 Utvalg og innsamling av data	11
3.3 Presentasjon av informanter.....	12
Informant 1 (I 1)	12
Informant 2 (I 2)	12
Informant 3 (I 3)	12
4 Resultater og drøfting	13
4.1 Toddlere og motorisk aktivitet.....	13
4.2 Toddlere i uterommet, bruk av naturen?.....	15

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

4.3	Toddlere inne i barnehagen.....	17
5	Avslutning	18
6	Kildeliste.....	20
7	Vedlegg.....	21
7.1	Informasjonsskriv fra høgskolen	21
7.2	Forespørsel om informanter.....	22
7.3	Intervjuguide.....	23
7.4	Råmateriale fra intervju	24

1 INNLEDNING

Fagoppgaven min omhandler temaet; toddlernes motoriske aktivitet. Jeg har valgt dette temaet fordi jeg selv jobber på en småbarnsavdeling. Jeg ser hvor viktig det er at de minste i barnehagen har et fysisk miljø som er godt tilrettelagt, hvor de får utfordringer og kan utvikle seg motorisk. I arbeidet med denne fagoppgaven vil jeg gjennom å intervjuer førskolelærere i tre barnehager undersøke hvordan det fysiske miljøet er tilrettelagt med tanke på toddlernes motoriske aktivitet.

Etter å ha jobbet en stund på småbarnsavdeling og også hatt praksis på andre småbarnsavdelinger ser jeg hvor viktig det er at de minste har et miljø som er tilpasset deres behov. Jeg brenner veldig for dette temaet og har i arbeidet med denne rapporten lyst til å finne ut hvordan andre førskolelærere tenker i forhold til temaet toddlernes motorisk aktivitet.

Mine erfaringer er at det fysiske miljøet, både inne og ute, ofte er tilrettelagt for de eldre barna i barnehagen. Ut ifra intervjuene jeg har hatt ser jeg at informantene sitter med litt av den samme opplevelsen som meg, spesielt når det gjelder innemiljøet. De savner tilrettelegging for motorisk aktivitet inne på avdelingen og leker som stimulerer til motorisk aktivitet. Når det gjelder uteområdet er det litt større forskjell i svarene informantene gir meg. Jeg vil komme tilbake til dette i punkt 4, "Resultater og drøfting."

1.1 Min førforståelse

Jeg har jobbet i barnehage i 4 ½ år, og de to siste årene som pedagogisk leder på småbarnsavdeling. Da jeg begynte på småbarnsavdelingen var den absolutt ikke "brukervennlig" for barna som gikk der. Den var innredet med store, høye hyller som gikk nesten opp til taket, og lekene sto gjerne på øverste hylle. Bokhyllene hang midt oppe på veggen slik at ingen barn rakk opp, og spisebordene sto midt på gulvet og tok mesteparten av gulvplassen på avdelingen. Stellerommet ligger i andre etasje, mens avdelingen er i første etasje, som betyr at vi må opp en trapp for å komme dit, og her ble ofte barna løftet. I løpet av de to siste årene har vi endret på mye av dette, men har fortsatt langt igjen for å skape et miljø som innbyr til motorisk aktivitet. I løpet av studietiden har jeg vært i flere andre barnehager i forbindelse med praksis og jeg ser at de samme utfordringene forekommer flere steder. Mitt

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

inntrykk er at avdelingen ofte er innredet etter hva som er mest praktisk for de voksne og ikke til det beste for toddlere som skal bruke den.

Når det gjelder uterommet for toddlerne, er mine erfaringer at det fort kan bli litt glemt. I egen barnehage har vi et felles uteareal for alle barna i barnehagen. Jeg mener at dette ikke er noen god løsning for noen av barna. Toddlerne blir litt i veien for de større barna, som hele tiden må ta hensyn til de små. Dette hemmer noen ganger leken til de store barna. Samtidig blir toddlerne hemmet i sin aktivitet fordi de hele tiden må passes på av de voksne så de ikke sitter i veien for sykler eller ødelegger de andres lek. De vil gjerne gjøre det de store barna gjør, men det er ikke alltid det passer. Jeg har vært i andre barnehager der toddlerne har sitt eget uteareal, men samtidig har mulighet til å være sammen med de større barna, og dette mener jeg er en spennende løsning som det kan være verdt å undersøke. Da kan de ha sin egen plass der de kan bevege seg fritt uten at det er skummelt, samtidig som de har mulighet til å være med de andre og lære å utvikle seg i samspill med dem.

1.2 Presentasjon av eget faglig ståsted

Jeg begynte å jobbe i barnehage som vikar i 2007, og fikk fast stilling som assistent senere samme år. Jeg bestemte meg for å utdanne meg til førskolelærer og begynte på studiet i 2008. De to første årene av studiet jobbet jeg på en avdeling med barn fra 3-6 år, men i 2010 fikk jeg stilling som konstituert pedagogisk leder på småbarnsavdeling, og har jobbet der siden. Vi har i løpet av studietiden vært innom noe litteratur om toddleres lek og utvikling, men da jeg skulle finne litteratur til rapporten min oppdaget jeg at det var vanskelig å finne. Jeg startet med rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver, for å se hva som sto der i forhold til temaet mitt; toddlernes motoriske aktivitet. Jeg fant at rammeplanen sa en del om det fysiske miljøet, men ikke spesielt i forhold til toddlere. Heller ikke i temaheftet fra rammeplanen, om de minste i barnehagen, fant jeg noe særlig om toddlernes motoriske aktivitet. Det har også vært vanskelig å finne annen litteratur om toddlerne, spesielt i forhold til tilretteleggelse inne i barnehagen. Jeg kommer tilbake til dette under punkt 2, "Perspektiv- rammeplanen og litteratur om det fysiske miljøet i barnehagen."

1.3 Problemstilling

Temaet for fagoppgaven min er; toddlernes motoriske aktivitet. Jeg vil undersøke hvordan det blir tilrettelagt for toddlernes motoriske aktivitet i tre forskjellige barnehager, og jeg vil se på både inne og ute området i disse barnehagene. Jeg vil undersøke hvordan avdelingen er bygd

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

opp og tilrettelagt i forhold til toddlernes grovmotoriske aktivitet, og hvordan de forskjellige barnehagene har løst tilretteleggingen i uteområdet.

Jeg vet at også den finmotoriske aktiviteten er viktig, men på grunn av den tiden jeg har til rådighet, og omfanget av rapporten og undersøkelsen jeg skal gjennomføre, velger jeg og ikke se på det i denne sammenheng.

På grunnlag av dette blir problemstillingen min;

“Hvordan legge til rette for toddlernes motoriske aktivitet i barnehagen?”

1.4 Avklaring av sentrale begreper i problemstillingen

Her vil jeg avklare hvordan jeg forstår begrepene i problemstillingen min, og hva jeg legger i dem i denne oppgaven. Jeg velger å avklare to av begrepene knyttet til min problemstilling. Det første begrepet er *toddlere*. I arbeidet med rapporten har jeg fått spørsmål om hva toddlere betyr, og det er derfor viktig for meg at det kommer klart frem hva jeg legger i begrepet og hva jeg mener når jeg bruker begrepet toddlere i denne oppgaven.

Toddlere

Toddler er betegnelsen på ett til to år gamle barn. Ordet betegner en spesiell bevegelse og konkret et karakteristisk ganglag, som peker på det kroppslige særpreget ved mennesket i denne alderen (Løkken 2004:16). Selv om toddlere egentlig er en betegnelse på ett til toåring, mener jeg at også en del barn under ett år og over to år har mange av de samme trekkene. Derfor velger også å se disse barna som toddlere. I denne rapporten, og i undersøkelsen jeg har gjort, vil derfor uttrykket “toddlere” være betegnelsen for barn mellom null og tre år.

Motorisk aktivitet

Motorikk innebefatter alle funksjoner og prosesser som er med å styre og kontrollere våre kroppslige bevegelser (Jagtøien & Hansen 2000:53).

Grovmotorikk er bevegelser som i hovedsak skjer ved hjelp av de store muskelgruppene i armene, ryggen, magen og beina (Jagtøien & Hansen 2000:54).

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

Med “motorisk aktivitet” mener jeg kroppslig, grovmotorisk aktivitet. Motorisk aktivitet handler i denne rapporten om å få utfolde seg fysisk i form av å løpe, hoppe, klatre, kaste, krabbe og være i bevegelse.

1.5 Formålet med oppgaven

Jeg håper at jeg gjennom å intervjuer førskolelærere i forskjellige barnehager vil lære noe nytt om tilrettelegging for toddlere. Jeg håper at jeg gjennom å høre andres syn og erfaringer vil få mange gode og nyttige tips som jeg kan ta med meg videre i mitt arbeid som den profesjonelle førskolelæreren. Videre gjennom kildestudier og drøfting vil jeg se svarene fra informantene opp i mot hverandre for å finne ut hvilke forskjeller og likheter som finnes i erfaringene de sitter med. Jeg vil også se svarene deres opp i mot rammeplanen for barnehagene og litteratur jeg har funnet om temaet.

2 Perspektiv – rammeplanen og litteratur om det fysiske miljøet i barnehagen.

Det har vært vanskelig å finne litteratur i forhold til problemstillingen, hvordan legge til rette for toddlernes motoriske aktivitet i barnehagen. Spesielt vanskelig har det vært i forhold til innemiljøet i barnehagen. Men jeg har funnet noe i Thorbergsens bok “Barnehagens rom”. Når det gjelder utemiljøet har jeg funnet litt mer, blant annet har Trond Løge Hagen og Olav Bjarne Lysklett skrevet et kapittel i boken “Småbarnspedagogikk”, som jeg har brukt en del fra. I tillegg til litteraturen jeg har funnet har jeg valgt å ta med utdrag fra rammeplanen. Det har jeg gjort fordi jeg mener at rammeplanen er det viktigste verktøyet førskolelæreren har i arbeidet i barnehagen. Rammeplanen er barnehagens “bibel” og personalet er pliktet til å følge den.

2.1 Hva sier Rammeplanen om det fysiske miljøet i barnehagen?

I rammeplanens kapittel 1, “Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver”, punkt 1.8 står det; “Barnehagen skal ha arealer og utstyr nok til lek og varierte aktiviteter som fremmer bevegelsesglede, gir allsidig bevegelseserfaring, sanseerfaring og mulighet for læring og mestring.” (Kunnskapsdepartementet 2011: 22).

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

Videre står det at “Utforming av det fysiske miljøet ute og inne gir viktige rammebetingelser for barns trivsel, opplevelser og læring. Barnehagen må se de fysiske rammene for barns læringsmiljø som en helhet. Naturområder og nærmiljø gir også mulighet for opplevelser og utfordringer” (Kunnskapsdepartementet 2011:22).

Om de minste i barnehagen står det at “Barn i småbarnsalderen har stort behov for tumleplass ute og inne og for ro og konsentrasjon.” (Kunnskapsdepartementet 2011:22).

Et av de syv fagområdene i rammeplanen heter “kropp, bevegelse og helse”, og her står det følgende;

I løpet av småbarnsalderen tilegner barna seg grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, fysiske egenskaper, vaner og innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet. (...) Gjennom kroppslig aktivitet lærer barn verden og seg selv å kjenne. Ved sanseinntrykk og bevegelse skaffer barn seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper på mange områder (Kunnskapsdepartementet 2011:41).

Videre står det at “varierte fysisk aktivitet både inne og ute er av stor betydning for utvikling av motoriske ferdigheter og kroppsbeherskelse. Aktiv bruk av natur og nærmiljø gir mange gode muligheter.” (Kunnskapsdepartementet 2011:41).

2.2 Tilrettelegging for motorisk utvikling

For å kunne tilrettelegge for toddlernes motoriske aktivitet i barnehagen, må personalet vite noe om deres motoriske utvikling. “For barn generelt og toddlere spesielt har utviklingen av motoriske ferdigheter svært stor betydning. I perioden mellom 1 år og 2 år utvikles motorikken svært raskt og barna lærer mange nye bevegelser” (Hagen & Lysklett 2005:136).

“Den motoriske utviklingen kan deles i fire faser etter særpreget til bevegelsene, og etter hvor langt barnet er kommet i vekst, modning og læring: refleksiv, modningsbestemt, grunnleggende naturlig og teknisk ferdighetsrelatert” (Jagtøien & Hansen 2000:59).

Modningsbestemt fase er den fasen toddlerne vil falle inn under, denne varer fra barnet er ca. ett år til barnet er ca. to år.

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

I følge Jagtøien og Hansen vil bevegelsene i den modningsbestemte fasen utvikle seg i en bestemt rekkefølge som er avhengig av arv og modning. Forskjeller i barnets modning og stimulering av fysisk aktivitet har mye å si for når barnet behersker ferdighetene og er klare for å gå videre i utviklingen. Noen barn går før de er et år, mens andre så vidt klarer å stå på beina når de er halvannet, og dette er normale, individuelle forskjeller. Dette betyr at alderen alene ikke kan fortelle hvor langt barnet har kommet i utviklingen (Jagtøien & Hansen 2000).

“Vanligvis omtaler vi bevegelser som å *løfte hodet, rulle, krype, vugge med kroppen, krabbe, sitte, stå* og *gå* som modningsbestemte (...) Hos barnet danner de sammen med refleksbevegelsene *grunnlaget for all videre utvikling* av motorikken” (Jagtøien & Hansen 2000:63).

2.3 Tilrettelegging inne i barnehagen med tanke på det fysiske miljøet

Det som er typisk for de minste barna i barnehagen er repetisjoner, de gjentar handlingene sine om og om igjen. På denne måten finner de ut hvordan omgivelsene fungerer og hva forskjellige ting brukes til. Gjennom å bruke kroppen og sansene sine gjør barnet seg nye erfaringer og begynner etterhvert å forstå sammenhenger. Når et rom skal tilrettelegges for barn under tre år, er det viktig å tenke på at rommet må gi barna muligheter for å gjøre forskjellige erfaringer med forskjellig type materiale og utstyr (Thorbergesen 2007).

Barnet bruker kroppen til å finne ut av verden rundt seg. Ved hjelp av bevegelse og sanser undersøkes omgivelsene. Barnet gjør noe og erfarer hva kroppen kan få til. Barnet prøver og øver i takt med modning, vekst, styrke og erfaringer. Det er derfor viktig med rom som stimulerer barnas selvstyrte bevegelseslek (Thorbergesen 2007:49).

2.4 Uterommet i barnehagen

“Store flater har en spesiell innvirkning på små barn. Helt fra de så vidt har lært seg å gå gir en stor flate en voldsom bevegelsestrang. De opplever en indre trang til å bevege seg så “mye” de kan” (Hagen & Lysklett 2005:136).

“Den beste garantien for at barn er fysisk aktive, er at de er ute. Da kan de bevege seg fritt, og det blir mindre konflikter når de leker. Dessuten blir leken mer kreativ ute, og motorikken utvikles når barna leker i natur og ulendt terreng (Wilhelmsen & Holthe 2010).

Fysisk aktivitet i barnehagen fremmer utvikling av grunnleggende motoriske ferdigheter som gir barnet mestring over egen kropp i ulike miljøer, og gjør barnet i stand til å delta i lek og aktivitet i barnehagen og på fritiden. Det er en av barnehagens hovedoppgaver å legge til rette for at barn får mulighet til å være i fysisk aktivitet og allsidig bevegelse (Wilhelmsen & Holthe 2010:121).

Uteplassen i barnehagen kan utvide eller begrense barnas erfaringer. Fordi utetiden først og fremst er preget av frilek der barna selv velger aktiviteter, må uteplassen tilrettelegges slik at barna får varierte erfaringer og utfordringer (Thorbergesen 2007).

Frileken har en fremtredende rolle i uteleiken, og det er vel og bra så lenge barna er engasjerte og aktive. Men som fagperson er det helt nødvendig å ha klare tanker for hva som skal til for å skape aktivitet når denne dabbler av, eller hvis aktiviteten blir for ensformig over tid. Dette kan gjøres ved å lage noen forsterkere i et område som inspirerer barna til aktivitet (Hagen & Lysklett 2005:142).

2.5 Ut på tur med toddlerne

“Naturen er den beste læremester både når det gjelder stimulering av fysisk kapasitet og motoriske ferdigheter. Den byr på store utfordringer og mestringsmuligheter for små og store og for barn på ulike ferdighetsnivå. Årstidene og været gjør at den forandrer seg og aldri blir kjedelig” (Nordbotten 2006:80).

Voksne tenker ofte på vær og vind når de skal ut på tur. Alt blir mye mer lettvent og behagelig når det er tørt og fint, sola skinner og himmelen er blå. Men hvordan tenker barna? For dem er det spennende med variasjon i værtyper. Barn liker som regel variasjon når det gir nye impulser til et kjent miljø. De er heller ikke spesielt opptatt av hvor turen går, hvor lang den er eller hvor vi skal. Barn lever i nuet, og de tar fatt i det som finnes akkurat nå.

Når barnehagen skal på tur med toddlerne må personalet derfor tenke over hva som er riktig for barna, og ikke hva som er viktig for de voksne. Ofte er det nok for de små å gå rett på utsiden av barnehagegjerdet. Det er ikke store området som skal til når man er liten. Et lite område på utsiden av gjerdet kan være nok til at barna kan utforske, finne utfordringer og la seg rive med.

Mange barn tilbringer mesteparten av sin våkne tid i barnehagen, og nettopp derfor er innholdet i barnehagehverdagen ekstra viktig. I denne sammenhengen har førskolelærere en betydningsfull oppgave (Hagen & Lysklett 2005). Ut i fra dette mener jeg at min problemstilling er viktig for å kunne gi toddlerne i barnehagen en meningsfull hverdag. Og dette vil jeg undersøke nærmere gjennom å intervju andre førskolelærere.

3 Metode

I mitt forskningsarbeid har jeg valgt å bruke kvalitativ metode. De *kvalitative* metodene tar sikte på å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland 2010: 84). Jeg har valgt dette fordi jeg mener at den vil gi meg mulighet til å gå mer i dybden på det jeg skal forske på for å få svar på problemstillingen min, og fordi jeg tror det passer bra i forhold til tiden jeg har til rådighet på denne rapporten. Jeg har valgt å bruke intervju som metode i denne rapporten fordi jeg tror det kan gi meg utfyllende og gode svar på spørsmålene mine.

3.1 Intervju

Det som er fint med å bruke intervju som metode er at jeg også har muligheten til å stille tilleggsspørsmål om det er noe jeg er usikker på eller trenger et mer utfyllende svar på.

Intervjuguiden min (se vedlegg) består av totalt 16 spørsmål. Jeg sendte alle spørsmålene mine til informantene i forkant av intervjuet slik at de hadde mulighet til å tenke gjennom spørsmålene. Jeg fikk positive tilbakemeldinger fra informantene på at de fikk lese spørsmålene på forhånd, og jeg tror også at det var lurt med tanke på de svarene jeg har fått. Jeg hadde ganske mange spørsmål, og jeg tror ikke jeg ville fått vite like mye og fått så utfyllende svar hvis jeg ikke hadde sendt spørsmålene på forhånd.

3.2 Utvalg og innsamling av data

Jeg har valgt å intervju pedagogiske ledere på småbarnsavdelinger, fordi jeg tror de kan gi meg de beste svarene i forhold til temaet og problemstillingen min. Jeg har intervjuet tre pedagogiske ledere i tre forskjellige barnehager. To av dem jobber på 0-3års avdelinger og en jobber på 2-3 års avdeling.

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

Den første kontakten jeg hadde med barnehagene jeg ville intervju informanter i, foregikk via et informasjonsbrev som jeg sendte i posten. Jeg fikk svar fra den første barnehagen etter noen dager og de kunne stille opp med en informant. De to andre barnehagene fikk jeg ikke noe svar fra, så jeg tok kontakt med styrerne i barnehagene per telefon etter ca. 1 ½ uke. Barnehage nummer to hadde ikke mulighet til å stille opp til intervju, så jeg sendte ut et nytt brev til en fjerde barnehage. Barnehage nummer tre fikk jeg kontakt med på telefon to uker etter at jeg sendte brevet. De hadde vært veldig opptatt, men ville gjerne stille opp til intervju. Barnehage nummer fire fikk jeg telefon fra to dager etter at jeg sendte ut brevet. Der var det ingen på 0-2 års avdelingen som ville intervjues, men jeg kunne intervju pedagogisk leder på en 2-3 års avdeling, og det takket jeg ja til.

Jeg hadde i utgangspunktet tenkt til å intervju førskolelærere/pedagogiske ledere på 0-3 års avdelinger, fordi jeg tenkte at de kunne gi meg de beste svarene i forhold til temaet og problemstillingen min. Det ble ikke helt som jeg hadde forestilt meg, fordi noen av de jeg først sendte forespørsel til ikke kunne intervjues.

3.3 Presentasjon av informanter

Jeg har intervjuet tre pedagogiske ledere i tre forskjellige barnehager. To av dem jobber på 0-3 års avdelinger og en jobber på 2-3 års avdeling. For å anonymisere informantene velger jeg å gi dem navnene Informant 1, Informant 2 og Informant 3.

Informant 1 (I 1)

Har jobbet som førskolelærer siden 2003. Har jobbet på småbarnsavdeling med barn fra 0-3 år i 6 år.

Informant 2 (I 2)

Var ferdig utdannet førskolelærer våren 2011 og har jobbet som førskolelærer i fem måneder. Jobber nå på en 2-3 års avdeling, men har også jobbet som førskolelærer på en 0-2 års avdeling i noen måneder.

Informant 3 (I 3)

Har jobbet som førskolelærer i 11 år. Har jobbet med barn fra 0-3 år på samme avdeling og i samme barnehage hele tiden.

4 Resultater og drøfting

I denne delen av oppgaven vil jeg drøfte svarene fra informantene opp i mot hverandre, for å finne ut om det er noen forskjell på de ulike informantenes syn på toddlere og motorisk aktivitet. Jeg vil også se informantenes svar opp i mot rammeplanen for barnehagene og litteraturen jeg har funnet. Videre vil jeg se om min førforståelse av temaet stemmer overens med det informantene sier. For å gjøre det mest mulig oversiktlig, og for å svare best mulig på min problemstilling; hvordan legge til rette for toddlernes motoriske aktivitet i barnehagen, har valgt å dele drøftingen min i tre deler;

- ✚ Toddler og motorisk aktivitet
- ✚ Toddler i uterommet, bruk av naturen?
- ✚ Toddler inne barnehagen

4.1 Toddler og motorisk aktivitet

Informantene var enige om at det aller viktigste for de minste barna i barnehagen er at de får mulighet til å være i aktivitet hele tiden. Dette mener jeg er viktig og det stemmer overens med det Wilhelmsen og Holthe (2010) sier om at en av barnehagens hovedoppgaver er å legge til rette for at barna får være i fysisk aktivitet og allsidig bevegelse.

De første spørsmålene mine gikk på informantenes syn på toddler og motorisk aktivitet, og her fikk jeg litt forskjellige svar. I1 og I2 sa begge at toddler er en betegnelse på de minste barna i barnehagen, at det er barn mellom 1 og 3 år som er i utprøvningsfasen og som bruker kroppen sin aktivt. Dette er i samsvar med Gunnvor Løkkens beskrivelse av toddlerne, og det er også slik jeg ser på toddler. Toddler er betegnelsen på ett til to år gamle barn. Ordet betegner en spesiell bevegelse og konkret et karakteristisk ganglag, som peker på det kroppslige særpreget ved mennesket i denne alderen (Løkken 2004:16). Jeg ble litt overrasket over svaret til informant 3. Hun hadde ikke hørt om begrepet toddler før. For meg er toddler en vanlig betegnelse på de minste i barnehagen, og begrepet har blitt brukt gjennom hele min studietid. Jeg hadde ikke tenkt på at andre førskolelærere ikke hadde hørt begrepet før. I3 hadde prøvd å finne ut hva dette begrepet egentlig betyr ved å spørre kollegaene sine, men oppdaget da at ingen kunne gi noen svar. Hun hadde lest litt på internett og forstått at det var de minste i barnehagen og at det blir oversatt som “stabber”. I3 sier “jeg synes toddler er et

veldig rart begrep og jeg skjønner ikke hvorfor vi ikke bare kan si barn under 3 år eller de minste i barnehagen.”

Videre sier informantene at barna lærer gjennom kroppen i denne perioden av livet og at bordaktiviteter som å sitte rolig og tegne, pusle og så videre er noe de kan gjøre når de blir eldre. De er alle enige om at det er sansemotoriske opplevelser og glede over å få lov til å bruke kroppen sin aktivt som er det viktigste for toddlerne. Dette går overens med rammeplanen, hvor det står at “gjennom kroppslig aktivitet lærer barn verden og seg selv å kjenne. Ved sanseintrykk og bevegelse skaffer barn seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper på mange områder” (Kunnskapsdepartementet 2011: 41). Videre snakket vi om hvilke erfaringer informantene sitter med i forhold til toddlernes motoriske aktivitet i barnehagen. Alle informantene er enige om at de fleste barn under tre år er veldig utprøvende motorisk. Hvis de får lov og mulighet så krabber de over og under ting, de klatrer på stoler og bord, de detter og reiser seg opp igjen, og de utforsker og smaker. Som voksen i barnehagen er det viktig å være tilstede og gi en hjelpende hånd i blant, men de aller fleste barn er motorisk aktive og klarer mye selv, bare de får lov. Dette er også i tråd med det Thorbergsen (2007) sier om at barna gjennom å bruke kroppen og sansene sine gjør seg nye erfaringer og etter hvert begynner å forstå sammenhenger.

Et av spørsmålene mine gikk på hvordan førskolelæreren hadde reflektert i forhold til tilrettelegging for toddlerne i barnehagen, og her gir informantene litt ulike svar. I1 er opptatt av å legge til rette for at barna skal få gjøre mest mulig selv og hun sier det er viktig at barna skal mestre. Hun mener at personalet må være tilstede for å møte barna der de er, ut i fra deres utvikling og behov. Videre sier hun at turer i skog og mark, der barna får gå selv er viktig blant annet for balansen. I3 er også opptatt av å bruke skogen mye. Hun sier at..

Den beste måten å gjøre det på synes jeg er å ta med ungene ut i skogen. Da får dem alt naturlig. Det er å krabbe over stokker, balansere på stokker, klatre på steiner. Og uansett om dem går eller er på bakken så vil dem hele tiden ha mulighet til og utforske, sanse og lære.

Dette er i tråd med Nordbotten som sier at naturen er den beste læremester i forhold til stimulering av motorisk aktivitet. Den byr på utfordringer for små og store uansett

4.2 Toddlere i uterommet, bruk av naturen?

Jeg stilte spørsmål om det var lagt like stor vekt på tilretteleggelsen inne og ute i barnehagen.

Det jeg ser ut i fra svarene informantene har gitt er at det legges størst vekt på uteområdet i barnehagen. Flere av barnehagene har eller har hatt fysisk miljø som satsningsområde, og i den forbindelse har det blitt lagt stor vekt på uteområdet i barnehagene og turplassen.

Informantene er enige om at barna trenger å være mye ute, og at de gjennom å være ute i barnehagen og gå på tur fremmer motorisk aktivitet hos barna. I forhold til dette sier Thorbergsen i sin bok "barnehagens rom" at uteplassen i barnehagen kan enten utvide eller begrense barnas erfaringer. Utetiden i barnehagen består av mye frilek, og nettopp derfor er det viktig at uteplassen tilrettelegges slik at barna får varierte erfaringer og utfordringer (Thorbergsen 2007).

Barnehagene jeg har hatt intervjuer i ligger alle nærme skogen, så alle informantene var vant med å være på tur i skogen med toddlerne. Jeg er selv vant med å gå på tur med toddlerne og synes det er flott at alle barnehagene jeg har vært i kontakt med går på tur og bruker naturen. Det står også i rammeplanen at barn har behov for varierte fysiske aktiviteter og at aktiv bruk av natur og nærmiljø gir mange muligheter (Kunnskapsdepartementet 2011).

På tur minimum en gang i uken

Alle er på tur minimum en gang i uken, men det varierer litt i måten det blir gjort på. I1 har barn på avdelingen fra 10 måneder til 2 ½ år, og de går på tur i skogen med alle sammen. De har med vogner slik at de som ikke kan gå sitter i vogner til de kommer frem, da krabber de på bakken. Det går også mot sovetid for mange av barna ved slutten av turen, så da er det godt å ha en vogn å sitte i. I2 jobber på 2-3 års avdeling så der går de på skogtur med alle sammen, de har ikke med vogner og går i ulendt terreng både oppover og nedover. I3 sier at de deler barnegruppa i to. De som er over 2 år går på tur i skogen to ganger i uka. De som er under 2 år har ikke kommet seg ut i skogen enda på grunn av at de sover i flere etapper hele formiddagen. Men de går på tur i nærområdet til barnehagen og det er utfordrende nok. De har forskjellig underlag de går på, som gress, fjell, asfalt og grus. Det er en haug på utsiden av barnehagen som de pleier å gå til. Her har barna mange utfordringer og de kan ha med vogn til de som ikke går selv. Jeg tenker at dette er viktig å tenke over. Som nevnt tidligere har også

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

Hagen og Lysklett sagt noe i forhold til dette. Det er ikke hva som er viktig for de voksne, men hva som er riktig for barna vi må tenke på når vi skal på tur med de minste. Og for barna kan det være like mye å utforske rett på utsiden av barnehagegjerdet, som på en turplass langt fra barnehagen.

Uterommet i barnehagen - "toddlernes egetrom"

Videre gikk spørsmålene mine på ute området i barnehagen. Jeg fant ut at i to av barnehagene hadde toddlerne sitt eget uteområde. I den siste barnehagen hadde de et stort felles område for alle barna, men her skulle informantene gjerne ønske at de hadde et eget område. Det som går igjen er at informantene mener at det blir mer oversiktlig og tryggere å ha et eget område for de minste. Når de er sammen med de store barna blir det litt overveldende for de som sitter på bakken å ha alle de store barna løpende rundt. Det kan også være litt skummelt med tanke på sykler og akebrett om vinteren. I forhold til hvordan uteområdet er tilrettelagt, ser det også ut til at de som har eget område, har et mer egnet område for toddlere. I2 og I3, som har egne områder for de minste, forteller at området er forholdsvis flatt, men at de begge har en haug, og at det er forskjellig underlag på forskjellige deler av området. I1 forteller at hos dem er det ganske flatt, men det er allikevel ikke tilpasset toddlerne. De har også en haug, men den brukes også av de store barna, og spesielt på vinterstid kan det være litt skummelt. Hun sier at alle lekeapparatene, som klatrestativ, huske og sklie er beregnet på eldre barn, så de blir litt store for toddlerne og da må de ha hjelp for å kunne bruke dem. I2 og I3 kan fortelle om husker som er såpass lave at barna kommer opp selv og at sklia ikke er høyere enn at de klarer å komme opp selv og tør å skli ned igjen.

Det siste spørsmålet mitt gikk på om det ble tilrettelagt for motoriske aktiviteter ute. Informantene svarer også her ganske likt. Ute er det for det meste frilek. "De fleste barn søker utfordringer selv, fordi det ligger så naturlig for dem. De søker spenning, de ønsker fart, de ønsker å gyng og de ønsker å klatre." Men i forhold til dette sier I3 noe jeg mener er veldig viktig. Hun sier at "utfordringen ligger i å fange opp de barna som ikke er aktive og legge til rette slik at de også blir mer motoriske aktive og kan utvikle seg." Også Hagen og Lysklett har tatt opp dette.

Som fagperson i barnehagen er det helt nødvendig å ha klare tanker om hva som skal til for å skape aktivitet når frileken dabber av eller blir for ensformig over tid. Dette kan

gjøres ved å lage noen forsterkere i et område som inspirerer barna til aktivitet (Hagen og Lysklett 2005:142).

Jeg tenker at dett ikke bare er nødvendig å tenke på i uteleken, men at det også er en utfordring som forekommer inne.

4.3 Toddlerne inne i barnehagen

Jeg spurte informantene om hvordan det fysiske miljøet er tilrettelagt inne. I2 og I3 sier at de savner mer plass og motoriske leker på avdelingen. I deres barnehager er det fellesrom utenfor avdelingene hvor det er godt tilrettelagt for motorisk og fysisk aktivitet. I2 forteller om et pute-rom hvor det ligger madrasser på gulvet og hvor det er mange store puter som kan brukes til å klatre på, kaste, bygge med og så videre. I3 har et eget trimrom i sin barnehage, hvor de har ribbevegger, trampoline, tunneller, madrasser og lignende. Det informantene forteller her er helt tråd med det Thorbergsen sier, at “når rom skal tilrettelegges for barn under tre år, må rommet gi mulighet for å gjøre ulike typer erfaringer med ulike typer materialet og utstyr” (Thorbergsen 2007:33).

I1 svarte på dette spørsmålet at barnehagen ikke var bygget som en barnehage og at den heller ikke var spesielt godt tilrettelagt i forhold til toddlerne. Videre sier hun at avdelingen er ganske stor med mye gulvplass slik at barna har mulighet til å bevege seg mye, men hun savner flere leker som stimulerer til motorisk aktivitet på avdelingen. Jeg tenker at hun snakker litt imot seg selv når hun sier at barnehagen ikke er tilrettelagt. Mye gulvplass og stor avdeling er etter min mening et veldig godt utgangspunkt på en småbarnsavdeling. Rammeplanen sier også noe om dette, at barn i småbarnsalderen har stort behov for tumleplass både inne og ute i barnehagen.

Om det legges til rette for motoriske aktiviteter inne?

Et av spørsmålene mine gikk på om det legges til rette for motoriske aktiviteter inne. Her svarte alle informantene at de brukte musikk og dans mye. De setter på musikk på cd spilleren og lar barna danse. Sangleker med bevegelse, som for eksempel “bjørnen sover” og “alle barna hopper” ble også mye brukt. To av informantene var også godt kjent med “Mini-Røris”. Jeg kjenner selv til dette programmet og har brukt det mye i min jobb på småbarnsavdeling.

Mini-Røris er et lekfullt program rettet mot barn mellom tre og seks år. Som foreldre, barnehage ansatt eller annen voksen kan du trene Mini-Røris med barna både hjemme og i barnehagen. Mini-Røris er morsomt og enkelt og kan brukes både innendørs og utendørs i vanlige klær. Programmet er oppdelt i fem deler: start, lek på gulvet, opp og hoppe, nedtrapping og hvile. De ulike delene kan benyttes hver for seg eller sammen. Hele programmet er ca. 20 minutter.

I hver Mini-Røris pakke inngår det en musikk-cd med instruksjoner samt en plakat med illustrasjoner av bevegelsene (Friskis og Svettis, Norge 2011).

I2 og I3 sa også at de bruker fellesrommene en del. Her kan de lage hinderløyper og ha andre organiserte aktiviteter, men de var enige om at det beste var bare å slippe barna løs, da storkoser de seg. I forhold til dette sier Thorbergesen at barnet undersøker omgivelsen ved hjelp av sanser og bevegelser. Fordi barnet prøver og øver i takt med modning, vekst, styrke og erfaringer er det viktig at det i barnehagen er rom som stimulerer til barnas selvstyrte bevegelseslek (Thorbergesen 2007).

5 Avslutning

Det jeg ønsket å undersøke var; hvordan legge til rette for todplers motoriske aktivitet i barnehagen? Jeg har i denne rapporten forsket på tre forskjellige førskolelæreres syn på todplers motorisk aktivitet i barnehagen. Gjennom intervjuer har jeg kommet frem til at informantene mine hadde ganske likt syn på toddlere og motorisk aktivitet. De ser på toddlere som barn mellom 1 og 3 år, som er utforskende og motorisk aktive.

Min oppfatning før jeg begynte å skrive denne fagoppgaven var at toddlerne ble litt glemt i barnehagene. Mine erfaringer er at det fysiske miljøet, både ute og inne, er ofte tilrettelagt for de eldre barna. Jeg ville finne ut hvilke erfaringer og tanker andre førskolelærere har i forhold til dette. Ut ifra intervjuene jeg har hatt ser jeg at informantene sitter med litt av den samme opplevelsen som meg, spesielt når det gjelder innemiljøet. De savner tilrettelegging for motorisk aktivitet inne på avdelingen og leker som stimulerer til motorisk aktivitet. Men to av barnehagene har fellesrom i barnehagen som de bruker mye, og det er positivt syns jeg.

Når det gjelder uteområdet har informantene mer varierte erfaringer. En av informantene sier at uteområdet ikke er tilrettelagt for toddlerne i det hele tatt og at dette skyldes økonomi og at barnehagen i utgangspunktet ble tilrettelagt for de største barna. Den andre informanten

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

jobber i en ny barnehage der toddlerne har sitt eget uteområde og synes uteområdet i barnehagen er bedre tilrettelagt for toddlerne enn hva det er inne, dette er også erfaringer og tanker informant 3 sitter med. Jeg sa innledningsvis at eget uteområde for toddlerne var en interessant løsning som kunne være verdt å undersøke, og det har jeg fått svar på gjennom intervjuene. De som har eget uteområde for toddlerne synes det fungerer veldig bra og I1 som har et fellesområde for alle i sin barnehage skulle gjerne sett at det var delt.

Ut ifra svarene jeg har fått fra informantene og litteraturen jeg har funnet om toddlernes motoriske aktivitet i barnehagen, ser jeg at innemiljøet blir vektlagt i mindre grad enn utemiljøet. Informantene mener at bruk av naturen og uteområdet i barnehagen er viktig for å legge til rette for toddlernes motoriske aktivitet, og det er også utemiljøet det står skrevet mest om.

Alle informantene er vant med å være mye ute og å gå på tur med toddlerne, og de mener at dette er den beste måten for toddlerne å være motorisk aktive på. Dette stemmer også med Wilhelmsen og Holthe (2010) som sier at “den beste garantien for at barn er fysisk aktive er at de er ute.”

6 Kildeliste

Internett 1: Friskis og svettis, Norge. Tilgjengelig fra:

<http://www.friskissvettis.no/artikkel/index.aspx?id=35232&cat=1196> (18.11.2011)

Dalland, O. (2010) *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal Norsk Forlag AS, Oslo

Hagen, T L. & Lysklett, OB.(2005) *Små barn i uterommet*. I Haugen, S. Løkken, G. & Röthle, M. (Red.), 2005, *Småbarnspedagogikk- Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. J.W. Cappelens Forlag a.s, Oslo

Jagtøien, GL. & Hansen, K.(2000) *I bevegelse- sansemotorikk- leik-bevegelse*. Gyldendal Norsk Forlag ASA, Oslo

Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Kunnskapsdepartementet

Løkken, G. (2004) *Toddlerkultur- om ett- og toåringenes sosiale omgang i barnehagen*. J.W. Cappelens Forlag AS

Nordbotten, GLN. (2006) *Barns fysiske utvikling- hvordan stimulere barns Fysiske utvikling?* Høyskoleforlaget, Kristiansand

Thorbergesen, E. (2007) *Barnehagens rom*. Pedagogisk Forum, Oslo

Wilhelmsen, BU & Holthe, A. (2010) *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen- barnehagen somarena for folkearbeid*. Universitetsforlaget AS, Oslo

7 Vedlegg

7.1 Informasjonsskriv fra høgskolen

UNDERSØKELSE TILKNYTTET HØGSKOLEN I NESNA.

Høsten 2011 gjennomfører sisteårsstudentene på førskolelærerutdanningen ved Høgskolen i Nesna (Hine) en undersøkelse i praksisfeltet. Oppgaven er et selvstendig arbeid basert på en undersøkelse av temaet *Den profesjonelle førskolelæreren*. Undersøkelsen skal ta i bruk vitenskapelige metoder, og skal gi studentene trening i å analysere en problemstilling knyttet opp til arbeid som førskolelærer. Dette arbeidet skal munne ut i en skriftlig rapport som skal tilfredsstille vitenskapelige kriterier. Rapporten skal ta i bruk teorier fra fag i studiet. Valg av teori og metode skal begrunnes med utgangspunkt i problemstillingen, for å kunne belyse denne.

Studentene tildeles en veileder ved Hine. Student og veileder har ansvar for at undersøkelsen er i tråd med personvernet. Student og veileder har også ansvar for at informasjon og data som blir innhentet i saker som berører personvern blir slettet, og at anonymitet og taushetsplikt ivaretas i arbeidet med rapporten.

Høgskolen i Nesna, august 2011.

Signe Agnete Hansen
Utdanningsleder førskolelærerutdanningen
Høgskolen i Nesna

Fagoppgave i pedagogikk
Høst 2011, Hine
Kandidatnummer 280407

7.2 Forespørsel om informanter

Kandidatnummer 280407

Adresse

27.09.2011

Barnehage XXX

Adresse

Forespørsel om intervju i forbindelse med bacheloroppgave.

Jeg holder på med det siste året på førskolelærerutdanningen og skal i høst skrive bacheloroppgave. Temaet for oppgaven min er; Motorisk aktivitet hos toddlere. Jeg ønsker å finne ut av hvordan et godt miljø for motorisk aktivitet kan tilrettelegges på en småbarnsavdeling.

Jeg ønsker et intervju med førskolelærer/pedagogisk leder på en småbarnsavdeling, og håper også på å få se på avdelingen, hvordan den er bygd opp. Dette vil ta ca 1 ½ time. Jeg kommer til å gjøre et lydopptak av intervjuet.

Det er jeg som student som er ansvarlig for undersøkelsen, og det er jeg som kommer til å gjennomføre intervjuet. Min veileder, Sølvi Thuv, st@hinesna.no v/Høgskolen i Nesna står fagansvarlig. Informasjonen som dere gir meg vil jeg bruke anonymt, og den vil bare brukes i denne oppgaven. Opptaket av intervjuet blir slettet når jeg har levert oppgaven og fått den godkjent. Du/dere vil få spørsmålene til intervjuet tilsendt på forhånd, og du/dere får gjerne lese intervjuet når det er ferdig skrevet.

Jeg kan kontaktes på tlf: 93456337 eller på e-post: XXX@hotmail.com.

Håper på positiv tilbakemelding.

Høgskolen i Nesna

27. 09. 2011

Student

Veileder

Intervjuguide

1. Hvor lenge har du jobbet som førskolelærer?
2. Hvor lenge har du jobbet på småbarnsavdeling?
3. Hva forstår du med begrepet "toddler"?
4. Hva forstår du med begrepet "motorisk aktivitet"?
5. Hva er ditt syn på toddlere i forhold til motorisk aktivitet?
6. Hvilke erfaringer har du med toddlere og motorisk aktivitet inne og ute i barnehagen?
7. Hvordan har du reflektert i forhold til tilrettelegging for toddlernes aktivitet i barnehagen?
8. På hvilken måte har dere som team reflektert rundt deres syn på toddlere og motorisk aktivitet?
9. Vil du si at det er lagt like stor vekt på tilretteleggelsen ute og inne? Hvis nei, hvorfor ikke? Kan du komme med eksempler?
10. Hvordan er det fysiske miljøet tilrettelagt inne?
11. Hvilken mulighet har toddlerne til å være motorisk aktive inne på avdelingen?
12. Legges det til rette for motoriske aktiviteter inne? Kan du gi eksempler?
13. Går dere på tur med toddlerne? Hvis ja, hvordan fungerer dette? Kan du gi eksempler?
14. Har toddlerne et eget uteområde, eller er de sammen med de eldre barna? Hvordan fungerer det og hva tenker du om det? Kan du gi eksempler?
15. Hvordan er uteområdet tilrettelagt? Hvilken mulighet har toddlerne til å være motorisk aktive? Kan du gi eksempler?
16. Legges det til rette for motoriske aktiviteter ute?

7.4 Råmateriale fra intervju

5. Hva er ditt syn på toddlere i forhold til motorisk aktivitet?

Det som er det viktigste for de minste barna er å få muligheten til å være i aktivitet hele tiden, for det jo sånn de lærer, både ute og inne. Det er sansemotoriske opplevelser og glede over å bruke kroppen sin. Det tenker jeg er det viktigste, det er det dem må få lov til. Bord aktiviteter eller å sitte og pusle og sånn det kan de gjøre når de blir større eller når dem tar initiativ til det sjøl tenker jeg.

6. Hvilke erfaringer har du med toddlere og motorisk aktivitet inne og ute i barnehagen?

Hvis du lar de minste barna få lov til å gjøre noe uten at du organiserer noe, så krabber de, de klatrer, de ruller, de er i aktivitet. De utforsker, de smaker, det er det de gjør, det ligger i dem. Man kan godt legge til rette for dem ved å lage hinderløyper eller med trampoline eller tunneller de kan krabbe i og sånn, men de fleste unger gjør det av seg sjøl hvis det er rom og plass for det.

7. Hvordan har du reflektert i forhold til tilrettelegging for toddlernes aktivitet i barnehagen?

Den beste måten å gjøre det på synes jeg er å ta med ungene ut i skogen. Da får dem alt naturlig. Det er å krabbe over stokker, balansere på stokker, klatre på steiner. Og uansett om dem går eller er på bakken så vil dem hele tiden ha mulighet til og utforske, sanse og lære. Så den beste måten å gjøre det på synes jeg er ute. Vi har jo trimrom her og der har vi mulighet til å lage hinderløype, og vi har ribbevegg, tjukkass og trampoline og tunneller og det elsker dem jo. Det er det morsomste dem kan gjøre inne. Og vi behøver på en måte ikke og "pushe" dem eller lære dem. Dem lærer litt av hverandre og imiterer hverandre.

8. På hvilken måte har dere som team reflektert rundt deres syn på toddlere og motorisk aktivitet?

Nå er jeg så heldig at jeg har to assistenter som har jobbet i mange, mange år, og de har gjort seg erfaringer sjøl med at det er det beste og det er det viktigste, og det har vi lagt vekt på her i barnehagen også. Det å være ute hver dag og det å kunne bruke skogen og nærområdet, det er et fantastisk område her. Pluss at vi har hatt det som satsningsområde i mange år, fysiske aktivitet og helse. Og da har vi fått grillhytte med masse "tilrettelagt" i forhold til å henge opp

Fagoppgave i pedagogikk

Høst 2011, Hine

Kandidatnummer 280407

tau og stokker og sånne utfordringer. Også har vi en gapahuk lengere ned, så hele kompetansen i barnehagen er høy på det med fysisk aktivitet.